

L. van Noort

Med. No. 355

**DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS-
EN FINANCIERINGSONDERZOEK VAN DE
BLOEMBOLLENTEELT IN NEDERLAND**

SIGN: L27-355
EX. NO: C
MLV:

November 1986

**Landbouw-Economisch Instituut
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

DE STEEKPROEF VOOR HET RENTABILITEITS- EN FINANCIERINGSONDERZOEK
VAN DE BLOEMBOLLENTEELT IN NEDERLAND

Noort, L. van

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut, 1986

11 p., 6 tab.

Het onderzoek naar de rentabiliteit en de financiering in de verschillende takken van tuinbouw wordt op steekproeven gebaseerd. De steekproeven worden periodiek vernieuwd en tussentijds aangepast aan de populatie.

In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop de steekproef van de bloembollenteelt is samengesteld.

Steekproef/Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/bloembollenteelt/
Nederland

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	4
1. DE BLOEMBOLLENTEELT IN NEDERLAND	5
1.1 De populatie van bedrijven met bloembollenteelt	5
2. DE STEEKPROEF	7
2.1 De theoretische steekproef	7
2.2 De gerealiseerde steekproef	8

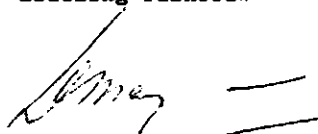
Woord vooraf

De afdeling Tuinbouw verricht jaarlijks onderzoek naar de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag en de vermogenspositie in de belangrijkste takken van tuinbouw.

Dit onderzoek is op een aselechte steekproef gebaseerd. De steekproeven worden eenmaal in de vijf of zes jaar geheel vernieuwd. Gedurende de looptijd wordt de steekproef aangepast aan de mutaties in de populatie. De steekproef van de bloembollenteelt is met ingang van het boekjaar 1986 vernieuwd.

In deze publikatie wordt een verantwoording gegeven van de wijze waarop voornoemde steekproef is samengesteld.

Het hoofd van de
afdeling Tuinbouw

(Ir. D. Meijaard)

Den Haag, oktober 1986

1. De bloembollenteelt in Nederland

1.1 De populatie van bedrijven met bloembollenteelt

De steekproeven ten behoeve van het Rentabiliteits- en financieringsonderzoek worden eenmaal in de vijf of zes jaar vernieuwd en tussentijds bijgesteld. De steekproef van de bloembollenteelt is met ingang van het boekjaar 1986 vernieuwd. Als basis hiervoor is gebruik gemaakt van de Landbouwtelling 1984.

Tabel 1.1 Bedrijven met bloembollen

	Bedrijven		Oppervlakte bloembollen	
	Aantal	%	Ha	%
Bedrijven met bloembollen gelegen in:				
1. Noord-Holland	2.394	58	8.987	62
2. Zuid-Holland	1.086	26	2.871	20
3. Overige provincies	681	16	2.700	18
4. Totaal in Nederland	4.161	100	14.558	100
5. Af: bedrijven met minder dan 60% van de sbe aan bloembollen	1.909	46	2.683	19
6. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen	2.252	54	11.875	81
7. Af: te kleine bedrijven (minder dan 70 sbe)	537 1)	13	406	3
8. Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen en meer dan 70 sbe	1.715	41	11.469	78
9. Bedrijven waarvan de ondernemer een niet agrarisch hoofdberoep heeft	82	2	473	3
10. Idem als 8 met een agrarisch hoofdberoep	1.633	39	10.996	75
11. Af: bedrijven met handel 2) in bloembollen	58	1	617	4
12. Basis voor de steekproef	1.575	38	10.397	71

1) Incl. 216 bedrijven waarvan de ondernemer een niet agrarisch hoofdberoep heeft

2) Dat wil zeggen 20% en meer verkoop van bloembollen die door inkoop zijn verkregen

Volgens deze telling waren er in Nederland 4.161 bedrijven met bloembollenteelt. De oppervlakte met bloembollenteelt bedroeg 14.558 ha. Van deze 4.161 bedrijven bleken in eerste instantie 1.575 te voldoen aan de criteria die voor deelname aan het onderzoek zijn gesteld. Het onderzoek heeft namelijk alleen betrekking op bedrijven die aan alle van de volgende criteria voldoen:

- A. 60% en meer van de sbe heeft betrekking op bloembollenteelt;
- B. de bedrijfsomvang is 70 sbe of meer;
- C. de ondernemer heeft een agrarisch hoofdberoep;
- D. overwegend (80% en meer) op de produktie gericht en niet op de handel in bloembollen.

Een specificatie van het aantal bedrijven en de oppervlakte met bloembollen is opgenomen in tabel 1.1

Daaruit blijkt dat de populatie - waarop de theoretische steekproef is gebaseerd - bestaat uit 1.575 bedrijven met 10.379 ha bloembollenteelt, dat is respectievelijk 38% en 71% van het totaal aantal bedrijven en de totale oppervlakte met bloembollenteelt.

De 1.575 bedrijven met overwegend bloembollenteelt zijn voor de steekproeftrekking naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - onderscheiden.

De 32% relatief grote bedrijven (340 sbe en meer) vertegenwoordigen 63% van het totale aantal sbe. De relatief kleine bedrijven (70-160 sbe), eveneens 32% van het totaal aantal, nemen 11% van het totaal aantal sbe voor hun rekening (zie tabel 1.2).

Tabel 1.2 Bedrijven met 60% en meer van de sbe aan bloembollen (basis voor de steekproef)

Bedrijfsgrootte- klasse	Bedrijven		Sbe		Oppervlakte Bloembollen	
	aantal	%	aantal	%	HA	%
70 - 160 sbe	500	32	56.853	11	1132	11
160 - 340 sbe	566	36	134.918	26	2668	26
340 sbe en meer	509	32	330.328	63	6579	63
Totaal	1.575	100	522.099	100	10.379	100

2. De steekproef

2.1 De theoretische steekproef

Voor de samenstelling van de steekproef zijn de 1.575 bloembollenbedrijven geografisch ingedeeld in de volgende gebieden:

1. Het Noordelijk Zandgebied: Amsteldieppolders, Land van Zijpe, Texel en Wieringer en Noord Kennemerland 471 bedrijven;
2. De Zuid: Zuid Kennemerland, De Bollenstreek en Rijnland 317 bedrijven;
3. Overige gebieden in Noord-Holland 593 bedrijven;
4. Zuid-Holland en Zeeland (exclusief de onder 2 genoemde gebieden De Bollenstreek en Rijnland 70 bedrijven;
5. Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel Utrecht, Gelderland en de IJsselmeerpolders 75 bedrijven;
6. Noord-Brabant en Limburg 49 bedrijven

Per regio zijn de bedrijven naar bedrijfsgrootteklasse gesorteerd. Binnen de onderscheiden grootteklassen is een volgorde naar bedrijfsomvang - op basis van sbe - aangebracht. De bedoeling hiervan is dat de steekproef per bedrijfsgrootteklasse - zowel naar geografische ligging van de bedrijven als naar bedrijfsomvang - zo goed mogelijk de populatie vertegenwoordigt.

Uit deze voorgesorteerde bedrijven is vervolgens een willekeurige keuze gedaan. Uit de groep relatief kleine bedrijven wordt elk 50e bedrijf in de theoretische steekproef opgenomen, uit de qua omvang middelste groep elk 25e en uit de groep relatief grote bedrijven elk 10e bedrijf.

De steekproefpercentages en het aantal steekproefbedrijven zijn opgenomen in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Het aantal bedrijven van de te onderzoeken populatie en van de theoretische steekproef alsmede de steekproefpercentages

Bedrijfsgrootte- klasse	Aantal bedrijven		
	van de populatie	van de steekproef	van de steekproef in % van de populatie
70 - 160 sbe	500	10	2,0
160 - 340 sbe	566	23	4,0
340 sbe en meer	509	51	10,0
Totaal	1.575	84	5,3

Op deze manier zijn de relatief grote bedrijven sterker in de steekproef vertegenwoordigd dan de relatief kleine bedrijven 1). Bij de berekening van de gemiddelde cijfers van het grondgebruik, de kosten en de opbrengsten, het inkomen en de gegevens met betrekking tot de financiering wordt uiteraard met de verschillende steekproefpercentages rekening gehouden.

Op basis van voornoemde gegevens werden vijf steekproeven samengesteld. Eén van deze steekproeven diende voor de uiteindelijke bedrijfskeuze. Voor de weigeraars van de eerste steekproef, konden de vervangende bedrijven worden verkregen uit de overige vier steekproeven.

2.2 De gerealiseerde steekproef

Uitgaande van de in tabel 2.1 weergegeven steekproefpercentages werden 84 bedrijven voor deelname aan het onderzoek bezocht. Van de 84 bloembollenbedrijven bleken bij de werving 14 - ondanks voorselectie - niet geschikt te zijn voor deelname aan het onderzoek 2) (zie tabel 2.2). Het onderzoek is immers beperkt tot bedrijven, die overwegend op de produktie van bloembollen zijn gericht, die niet gemengd zijn met andere takken van bedrijf of beroep, en met een minimale bedrijfsomvang van 70 sbe. De in tabel 2.2 genoemde groepen 6 t/m 9 voldoen niet aan deze voorwaarden. Dit betekent dat de 14 ongeschikte bedrijven niet zijn vervangen. Bij de vaststelling van de omvang van de "theoretische" steekproef is rekening gehouden met het feit dat niet alle bedrijven voor het onderzoek geschikt zouden zijn. Van de resterende 70 bedrijven waren de ondernemers van 41 bedrijven bereid tot deelname aan het onderzoek. De ondernemers van 20 bedrijven weigerden deelname. Deze 20 zijn, evenals de in tabel 2.2 onder 3 en 4 genoemde negen bedrijven, vervangen. Hiervoor werden 29 bedrijven van nagenoeg dezelfde structuur en bedrijfsomvang aangeworven; hiervan werden 16 bedrijven in de tweede, 9 in de derde en 4 in de volgende ronden bezocht.

De 70 uiteindelijk in het onderzoek betrokken bedrijven vertegenwoordigen een populatie van 1.217 bedrijven, een oppervlakte met bloembollen van 8.231 ha; dat is respectievelijk 29% van het totale aantal bedrijven met bloembollen en 57% van de oppervlakte met bloembollen (zie tabel 2.2).

- 1) Op eerstgenoemde bedrijven is de bijdrage aan de totale produktie veel groter dan van laatstgenoemde bedrijven. Ervan uitgaande dat slechts een beperkt aantal bedrijven per tak van tuinbouw in het onderzoek kan worden opgenomen; wordt door deze werkwijze de betrouwbaarheid van de cijfers vergroot.
- 2) Vanuit de landbouwtelling kunnen - bij de eerste selectie - niet alle kenmerken worden afgelezen.

Uit tabel 2.2 blijkt eveneens dat de eerder genoemde 14 ongeschikte bedrijven resp. 358 bedrijven met 1.606 ha. bloembollen vertegenwoordigen.

Tabel 2.2 Het resultaat van de werving van 84 bloembollenbedrijven (eerste ronde)

	Aantal bedrijven van de steekproef	Geagregeerd	
		Bedrijven	Oppervlakte Bloembollen
		Aantal (%)	Ha (%)
1. Geschikt voor en bereid tot deelname	41	650 (41)	4.518 (46)
2. Geschikt voor, doch niet bereid tot deelname 1)	20	353 (23)	2.361 (24)
3. Meer dan één registratienummer 1)	7	194 (12)	808 (8)
4. Om administratieve redenen niet geschikt 1)	2	20 (1)	544 (6)
5. Sub-totaal	<u>70</u>	<u>1.217 (77)</u>	<u>8.231 (84)</u>
6. De omvang van het be- drijf is te klein	1	50 (3)	105 (1)
7. Gemengd met andere tak- ken van tuinbouw die niet door het onderzoek werden gepresenteerd	6	169 (11)	630 (6)
8. Gemengd met landbouw	4	109 (7)	294 (3)
9. Bedrijven met te veel handel	<u>3</u>	<u>30 (2)</u>	<u>577 (6)</u>
10. Totaal	<u>84</u>	<u>1.575 (100)</u>	<u>9.837 (100)</u>

1) De oppervlaktegegevens hebben betrekking op de 29 vervangende bedrijven die in het onderzoek zijn betrokken.

In tabel 2.3 zijn de belangrijkste gegevens van de te onderzoeken populatie vergeleken met de geagregeerde cijfers van de gerealiseerde steekproef (incl. de 14 niet vervangen bedrijven). Als gevolg van de verschillende steekproefpercentages is een vergelijking van de totale steekproef alleen mogelijk na agregatie van de cijfers van de steekproefbedrijven. De geagregeerde cijfers van de steekproefbedrijven zijn berekend door voor de onderscheiden bedrijfs-grootteklasse, de sbe en de oppervlakten te

vermenigvuldigen met de wegingsfactoren 1) en deze uitkomsten te sommeren.

Het blijkt dat t.a.v. de sbe, de oppervlakte met tulpen een vrij grote mate van overeenstemming laat zien tussen de gerealiseerde steekproef en de populatie. De hyacinten en de narcissen blijken wat sterker in de steekproef te zijn vertegenwoordigd, in tegenstelling tot de overige bloembollen die wat minder sterk in de steekproef worden gepresenteerd.

Tabel 2.3 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef (na agregatie)

	Populatie	Gerealiseerde steekproef (na agregatie)	Steekproef in % van populatie
Aantal bedrijven	1.575	1.575	100,0
Aantal sbe	522.099	516.330	98,9
Oppervlakte bloembollen ha	10.379	9.837	94,8
W.v. hyacinten (ha)	624	712	114,1
W.v. tulpen (ha)	4.303	4.155	96,6
W.v. narcissen (ha)	1.074	1.172	109,1
W.v. overige bloembollen (ha)	4.378	3.798	86,8

De mate waarin de bedrijven van de steekproef (inclusief de 14 niet vervangen bedrijven) over de bedrijfsgrootteklassen zijn verdeeld, blijkt uit tabel 2.4, waarin zowel het aantal bedrijven als het aantal sbe en de oppervlakte bloembollen van de gerealiseerde steekproef met die van de populatie is vergeleken.

De steekproefpercentages van de gerealiseerde steekproef zijn - per bedrijfsgrootteklasse - vrijwel gelijk aan die van de theoretische steekproef. Bij de "oppervlakte bloembollen" zijn deze percentages - met uitzondering van de kleinste bedrijven - wat lager.

- 1) De wegingsfactoren zijn afhankelijk van de steekproefpercentages. Bij een steekproef van twee procent is de wegingsfactor vijftig, namelijk honderd gedeeld door twee.

Tabel 2.4 Vergelijking van de te onderzoeken populatie met de gerealiseerde steekproef van 84 bloembollenbedrijven

Bedrijfs- grootte- klasse	Aantal bedrijven			Aantal sbe			Oppervlakte bloembollen (ha)		
	popu- latie	steek- proef	steek- proef in % van po- pulatie	popu- latie	steek- proef	steek- proef in % van po- pulatie	popu- latie	steek- proef	steek- proef in % van po- pulatie
70 - 160 sbe	500	10	2,0	56.853	1.158	2,0	1.132	23	2,0
160 - 340 sbe	566	23	4,0	134.918	5.422	4,0	2.668	97	3,6
340 sbe en meer	509	51	10,0	330.328	32.570	9,9	6.579	633	9,6
Totaal	1.575	84	-	522.099	3.9150	-	10.379	753	-